



Jaarverslag 2023

<https://nationaleCO2markt.nl/>

Contents

Voorwoord	3
1. Overzicht van activiteiten.....	4
1.1. Werkgroepen.....	4
Werkgroep Projecttypen, Methoden en Regels	4
Overige werkgroepen	5
1.2. Commissie van Deskundigen	5
1.3. Bestuur	5
1.4. Deelnemersraad	5
2. Overzicht van resultaten in 2023	7
2.1. Methoden	7
2.2. Projecten	8
Projectregistratie.....	8
Validatie projectplannen	8
2.3. Uitgifte certificaten.....	8
2.4. Benoeming verifiërende instellingen.....	8
3. Ambities en verwachtingen voor 2024 en daarna	10
3.1. Ambities.....	10
3.2. Professionalisering van de organisatie	11
3.3. Maatregelen ter versterking van de organisatie rondom certificeren	11

Voorwoord

Het afgelopen jaar gaf een wisselend beeld te zien van activiteiten in en om de Stichting Nationale Koolstofmarkt (SNK). Er werden weer nieuwe projectplannen gevalideerd (5), maar het aantal validaties was lager dan was gehoopt en verwacht. Er werden nieuwe methodedocumenten vastgesteld, maar het aantal projectplannen bleef achter bij de verwachting. Er werd een hoge prijs betaald voor certificaten o.b.v. land- en natuurprojecten (rond € 100/tCO₂-eq), maar in andere sectoren bleken certificaten veel minder bekend en populair. Helaas is het in 2023 niet gelukt om op te schalen en door te pakken.

Zoomen we uit dan zien we dat de wereld nog ver verwijderd is van een pad dat de opwarming van de aarde kan beperken tot minder dan 2 graden ten opzichte van het pre-industriële niveau. Ook de meest recente IPCC-projecties wijzen uit dat alle wereldwijde vastgelegde en voorgenomen beleidsinspanningen onvoldoende zijn om de klimaatdoelstellingen te halen. Het is dan onomstreden dat naast een intensivering van het overheidsbeleid ook voor de private sector een belangrijke rol in de strijd tegen de klimaatverandering is weggelegd. De verdere ontwikkeling van vrijwillige koolstofmarkt is hierbij een belangrijk instrument.

Deze observaties vormen een belangrijk startpunt voor de SNK-strategie voor de komende jaren. De externe omstandigheden – marktgroei, beleidsaandacht – zijn gunstig voor een grotere rol voor de SNK. Gezien haar positie op de vrijwillige Nederlandse koolstofmarkt ligt het ook voor de hand dat de SNK de kansen die er zijn om deze markt robuuster te maken oppakt door op een aantal onderdelen een voortrekkersrol te vervullen. Voor 2024 formuleert het bestuur daarom ambities die hierop zijn gebaseerd (zie hoofdstuk 3). Voor de SNK als organisatie betekenen de aangepaste missie en visie dat het borgingssysteem meegroeit met de ambities en de kwaliteit en betrouwbaarheid van de geregistreerde SNK-certificaten geborgd blijven. Een verdere professionalisering van de SNK als werkorganisatie is hiervoor een vereiste.

Voor het eerst in haar bestaan was SNK in 2023 zelf auteur van een methodedocument. Waar normaliter marktpartijen het initiatief nemen tot het schrijven en indienen van een methodedocument voor hun klimaatmaatregel, kreeg SNK begin 2023 het verzoek van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) om een generiek methodedocument te schrijven voor langdurige koolstofvastlegging in biobased bouwmaterialen o.b.v. vezelgewassen. Dit methodedocument is begin 2024 vastgesteld. Met deze methode wordt het mogelijk om voor teelt en verwerking van meerdere vezelgewassen koolstofcertificaten te krijgen. SNK waardeert de ondersteuning van stakeholders via een klankbordgroep.

In 2023 vond de eerste validatie plaats van een projectplan voor recycling van harde kunststoffen, waarmee een product wordt gemaakt ter vervanging van *virgin* plastic. In de sfeer van hergebruik van materialen was er ook de eerste validatie van een projectplan voor het terugwinnen van cellulose uit rioolslib. Ook was er de eerste validatie van een projectplan dat werd ingediend door een cooperatie van vee- en akkerboeren, de CarbonCoop. Met dit project werd het aantal projecten blijvend grasland opgeschroefd naar 6, nadat ook projecten door andere agrarische collectief, onder penvoerderschap van GreenDutch waren ingediend. Het zijn deze pioniers die in de vrijwillige koolstofmarkt het pad effenen voor andere projecten in de toekomst.

Voor wat betreft het verifiëren van emissiereducties benoemde het bestuur in 2023 DNV GL als verifiërende instelling. Het bestuur nam in 2023 afscheid van Chris Arthers die sinds 2019 als onafhankelijk deskundige voor SNK projectplannen heeft gevalideerd. Het bestuur heeft veel waardering voor het uitstekende werk van Chris Arthers en voor zijn bereidheid om lopende validatie nog af te ronden tot 1 januari 2024.

Het bestuur van SNK werd in 2023 uitgebreid met de benoeming van Egbert Liese die zijn brede ervaring met *carbon credits* voor de Nederlandse overheid en de EBRD inbrengt voor verdere ontwikkeling van SNK. Egbert functioneert als algemeen bestuurslid.

Tot slot is het bestuur dankbaar voor de inzet van de werkgroepleden, leden van de Commissie van Deskundigen en de vrijwilligers voor SNK. Op hen wordt zelden tevergeefs een beroep gedaan en hun kennis, energie en bevlogenheid zijn onmisbaar voor het werk van SNK.

Het bestuur van SNK

1. Overzicht van activiteiten

1.1. Werkgroepen

Werkgroep Projecttypen, Methoden en Regels

De werkgroep methoden en regels organiseerde in 2023 zes bijeenkomsten, waarvan de meesten online plaatsvonden. De in 2022 ingezet werkwijze werd gecontinueerd, waarbij een marktpartij met een nieuw initiatief een intakegesprek krijgt met een à twee werkgroepleden, alvorens onder begeleiding van twee andere werkgroepleden een methodedocument uit te werken. Omdat hierdoor de reguliere werkgroepvergaderingen vooral worden gebruikt voor korte verslaglegging en bespreking van discussiepunten, werd in 2023 besloten de vergaderfrequentie terug te brengen tot eens per zes weken.

De volgende personen maakten in 2023 deel uit van de werkgroep PMR:

- Simon Bos (voorzitter, Syntraal)
- Frans Vlieg (Natuurmonumenten)
- Quirin Smeele (Natuurmonumenten)
- Laurens Drogendijk (Band op Spanning)
- Anne-Marieke Motellica (Waternet)
- Sarah Sijses (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit)
- Jeanine Bos (E-Kwadraat)
- Jan-Willem van de Groep (Building Balance)
- Elenoor Van Es (Climate Neutral Group)
- Ton van der Wijst (vrijwilliger SNK, secretaris/notulist)

De werkgroep behandelde in 2023 de volgende methodedocumenten:

Vastgestelde methoden (voorbereid in de werkgroep en in 2023 vastgesteld door het bestuur)

- [Revitalisering van essenbossen](#)
- [CO₂-emissiereductie door recycling van gemengde harde kunststoffen](#)
- [CO₂-vastlegging in de bodem op minerale landbouwgronden \(zand, klei en löss\)](#)
- [Tertiaire cellulose – grondstof voor bouw, infra en chemie](#)

Methoden in voorbereiding per 31 december 2023

- Langdurige koolstofvastlegging via biobased materialen o.b.v. vezelgewassen (verzoek: Ministerie LNV)
- CO₂ reductie door binnenvaartschepen op stroom van batterijen (indieners: ZES en Climate Neutral Group)
- Blue carbon - bescherming van kwelders voor versterkte koolstofopslag (indiener: Natuurmonumenten)
- Duurzame Utiliteiten (indiener: Syntraal)
- Biologische materialen o.b.v. maaisel & hout (indiener: Rijkswaterstaat)
- Vermijding methaanuitstoot uit havenslib (indiener: Climate Neutral Group)
- Olivijn i.c.m. groene daken (Carbon Neutral Initiative)
- Initiatief inzake bouwmaterialen o.b.v. tomatenresiduen (EmpowerMi/Zero3)
- Circulair hergebruik van Veen (EMA Consultancy BV)

De methodedocumenten volgen een vast [stramien](#) met stappen voor het vaststellen van emissiereductie (inclusief monitoring) dat door marktpartijen zelf wordt ingevuld. De werkgroep legt het methodedocument voor aan de Commissie van Deskundigen wanneer:

- Het methodedocumenten volgens de werkgroep voldoet aan de [regels](#) van SNK, en/of

- Er specifieke vragen zijn omtrent een methode waar de werkgroep graag onafhankelijk advies over inwint.

Deze regels zijn gepubliceerd in het **SNK Rulebook**.

Overige werkgroepen

In 2023 kwamen de werkgroepen marktwerking en communicatie niet bijeen. Het bestuur is voornemens om in 2024 met name via een werkgroep het thema communicatie prioriteit te geven.

1.2. Commissie van Deskundigen

De Commissie van Deskundigen is het adviesorgaan van SNK en bestond in 2023 uit de volgende onafhankelijke deskundigen:

- Elfrieke van Galen (TheRockGroup)
- Catrinus Jepma (New Energy Coalition / em. prof. Rijksuniversiteit Groningen)
- Paul Koutstaal (Planbureau voor de Leefomgeving)

De Commissie kwam in 2023 vier keer bijeen in vergaderingen (maart, juni, september en december)

1.3. Bestuur

In 2023 werd het bestuur van SNK gevormd door:

- Hans Warmenhoven (voorzitter)
- Alex Ouwehand (penningmeester)
- Ton van Dril (secretaris)
- Mylene Zambon (algemeen bestuurslid)
- Egbert Liese (algemeen bestuurslid; benoemd door deelnemersraad op 4 oktober 2023)

Zij opereren in het bestuur op persoonlijke titel.

De dagelijkse leiding van SNK wordt verzorgd door een directeur, Wytze van der Gaast, die voor deze functie in deeltijd wordt gedetacheerd door JIN Climate & Sustainability te Groningen

1.4. Deelnemersraad

Per december 2023 waren de volgende organisaties deelnemer van SNK:

1. Climate Neutral Group B.V. (Founding partner¹)
2. Van Iperen International (Founding partner)
3. Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland (Founding partner)
4. Staatsbosbeheer (Founding partner)
5. Syntraal B.V. (Founding partner)
6. Cycas Capital (Founding partner)
7. Stichting Waternet (Founding partner)
8. South Pole (Founding partner)
9. Stichting Friese Milieufederatie
10. Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland
11. Recell
12. Forest Stewardship Council

¹ *Founding Partners* zijn partijen die een bijdrage van minimaal €10.000 aan SNK leverden.

13. Band op Spanning
14. Stichting Zeeuws Duurzame Energie en Klimaatfonds (Zeeuws Klimaatfonds)
15. Re-N Technology B.V. (Zitta Biogas)
16. GreenChoice
17. Essent N.V.
18. CLM Onderzoek en Advies B.V.
19. Stichting CO₂-Bank Utrecht
20. GreenSand Stock N.V.
21. Stichting Duurzaam Den Haag (Klimaatfonds Haaglanden)
22. Stichting Louis Bolk Instituut
23. Mijwater B.V.
24. Stichting De Natuur en Milieufederaties
25. Trees for All
26. Van Werven Recycling Plastics
27. ZES – zero emission services
28. Rijkswaterstaat
29. Umincorp

Deelnemers ontmoetten elkaar in 2023 tweemaal, tijdens:

- een online bijeenkomst waarin deelnemers werden bijgepraat over lopende trajecten en met hen discussiepunten werden besproken (20 juni 2023).
- een fysieke bijeenkomst in Almere op 4 oktober 2023. Deze bijeenkomst werd door SNK georganiseerd i.s.m. Invest-NL.

2. Overzicht van resultaten in 2023

De hierboven beschreven activiteiten hadden in 2023 de volgende resultaten:

2.1. Methoden

De voortgang met methodedocumenten was als volgt:

Methodedocument	Jaar vaststelling	Status
Valuta voor Veen	2018	Vastgesteld in Rulebook, update 7 juli 2022
Aqua- en riothermie	2019	Vastgesteld in Rulebook, update 11 mei 2022
Greenswitch	2020	Vastgesteld in Rulebook, versie 1
Cow credits	2020	Vastgesteld in Rulebook, versie 2
CO₂-emissiereductie door slimmer werkende bandenpompen voor auto's	2021	Vastgesteld in Rulebook, versie 3
Aanleg bos, boomweides en lijnvormige beplantingen	2021	Vastgesteld in Rulebook, versie 1
Klimaatlim beheer bestaande bossen	2021	Vastgesteld in Rulebook, versie 1
Blijvend grasland op minerale gronden	2021	Vastgesteld in Rulebook, update 27 juni 2022
Langdurige koolstofvastlegging met henneproducten	2022	Vastgesteld in Rulebook, 1 september 2022
Revitalisering Essenbossen	2023	Vastgesteld in Rulebook, 7 april 2023
Tertiaire cellulose – winning cellulose uit afvalslib	2023	Vastgesteld in Rulebook, 7 juli 2023
Recycling harde plastics	2023	Vastgesteld in Rulebook, 12 mei 2023
Koolstofvastlegging in akkerbouwgronden	2023	Vastgesteld in Rulebook, 2 juni 2023
Langdurige koolstofvastlegging door biobased materiaal o.b.v. vezelgewassen	2024 (verwacht)	Bij bestuur
Blue carbon	2024 (verwacht)	Bij Commissie van Deskundigen
CO₂ reductie door binnenvaartschepen op stroom van batterijen	2024 (verwacht)	Bij Commissie van Deskundigen
Duurzame Utiliteiten	2024 (verwacht)	Bij bestuur
Biologische materialen o.b.v. maaisel & hout	2024 (verwacht)	Bij beoordelaars
Vermijding methaanuitstoot uit havenslib	2024 (verwacht)	Bij Commissie van Deskundigen

2.2. Projecten

Projectregistratie

In 2023 werden **8 nieuwe projecten** geregistreerd in het **register** van SNK, waardoor het totaal per december 2023 uitkwam op 57 geregistreerde projecten.

Validatie projectplannen

In 2023 werden vijf projectplannen gevalideerd:

SNK-id	Naam project	Projectpartij(en)	Projecttype
SNK-A-3	Hooiweg Earnewald	A. Bijlsma / FMF	SNK-Groen-Veenweide-005
SNK-I-1	Recycling gemengde harde kunststoffen	Kunststof Recycling Van Werven B.V.	SNK-harde-kunststoffen-001
SNK-N-1	Recel HDSR Leidsche Rijn	Recell Group B.V.	SNK-Tertiaire cellulose-001
SNK-G-5	Blijvend grasland project 2	GreenDutch	SNK-CO2-vastlegging in de bodem-001
SNK-G-6	Carbon Coop blijvend grasland 1	CarbonCoop, ondersteund door Dutch Carbon Credits	SNK-CO2-vastlegging in de bodem-002

2.3. Uitgifte certificaten

Per 31 december 2023 had SNK 14.145 certificaten uitgegeven (een verdubbeling t.o.v. 31-12-2022). Deze certificaten werden uitgegeven o.b.v. een gevalideerd projectplan, als volgt:

- SNK-A-1 (valuta voor veen Lytse Deelen)	1680 certificaten
- SNK-A-2 (valuta voor veen Westzijderveld)	260
- SNK-A-5 (valuta voor veen Cranberry Company)	180
- SNK-A-7 (valuta voor veen Langweer Slingerakpolder)	1769
- SNK-B-1 (aquathermie, Zwembad De Veldkamp)	91 (geverifieerd)
- SNK-B-2 (aquathermie, Ziekenhuisgroep Twente-Almelo)	1313 (geverifieerd)
- SNK-A-17 (valuta voor veen Barsbekerbinnenpolder)	982
- SNK-C-1 (nieuw bos Steenwijkerwold)	495
- SNK-C-2 (nieuw bos Koewacht Braakman Zuid)	1699
- SNK-F-1 (slimme bandenpomp, Groene Garage)	750
- SNK-G-1 (blijvend grasland project 1 GreenDutch)	992
- SNK-G-6 (blijvend grasland project CarbonCoop)	278
- SNK-N-1 (tertiere cellulose Recell)	1471

Deze certificaten hebben in het Register van SNK (tenzij hierboven anders vermeld) de status van gevalideerd, d.w.z. dat de certificaten zijn gebaseerd op een schatting, in het gevalideerde projectplan, van de emissiereductie of koolstofvastlegging tussen projectstart en eerste moment van verificatie (uiterlijk na vijf jaar, behalve voor projecten nieuw bos, waar na 12 jaar voor het eerst wordt geverifieerd). Met een gevalideerd certificaat kan een koper claimen investeerder te zijn in een project voor een bepaalde hoeveelheid emissiereductie of koolstofvastlegging. Koper kan er nog geen CO₂-compensatie mee claimen, omdat daarvoor de reductie of vastlegging eerst moet zijn behaald en geverifieerd.

2.4. Benoeming verifiërende instellingen

Volgens de regel **Proces van projectplan tot uitgifte van certificaten** moeten de emissiereducties en koolstofvastlegging worden geverifieerd door een onafhankelijke deskundige. In deze regel staat uitgelegd wanneer een verificatie uiterlijk moet plaatsvinden (bijv. vijf jaar na projectstart), maar het staat

projectpartijen vrij om verificatie frequenter uit te voeren, bijvoorbeeld jaarlijks. Het is om die reden dat SNK in 2022 een procedure heeft opgezet om verifiërende instellingen te benoemen. Basis hiervoor is bovengenoemde regel (hoofdstuk 5) en verifiërende instelling kunnen zich bij SNK melden met een uitleg van hoe zij deze regel in hun verificatieprocedures toepassen. Het Bestuur van SNK beoordeelt deze uitleg en stelt vast dat de instelling bij SNK geregistreerde projecten kan verifiëren op behaalde emissiereductie of koolstofvastlegging. Het Bestuur bevestigt dit schriftelijk aan de instelling. In 2023 werd de volgende partij door het bestuur aangewezen als verifiërende instelling:

- DNV GL B.V.

Eerder wees het bestuur reeds de volgende partijen aan voor verificatie t.b.v. SNK-certificaten:

- Control Union Certifications – voor meerdere projecttypen,
- Fudura B.V. – voor projecten in de categorie aqua- of riothermie.

3. Ambities en verwachtingen voor 2024 en daarna

Tegen de achtergrond van de toenemende urgentie van de klimaataanpak heeft de SNK als kernopdracht koolstofcertificaten uit te geven met een zo hoog mogelijke integriteit van het borgingssysteem, steunend op onafhankelijke validatie en verificatie. Gezien haar positie op de vrijwillige Nederlandse koolstofmarkt ligt het ook voor de hand dat de SNK de kansen voor een verdere ontwikkeling van de vrijwillige koolstofmarkt oppakt door op een aantal onderdelen hiervan een voortrekkersrol te vervullen. De marktverkenning uit 2022 illustreert dat de potentiële vraag naar koolstofcertificaten groot is². De in 2023 inwerkinggetrede *Corporate Sustainability Reporting Directive* (CSRD) voor bedrijven met meer dan 250 medewerkers is een extra impuls. Deze directive verplicht deze bedrijven om jaarlijks verslag te doen van hun klimaat- en milieuprestaties.

In dit licht formuleert het SNK-bestuur hieronder diverse ambities. Voor de SNK als organisatie betekent dit dat het borgingssysteem meegroeit met de ambities en de kwaliteit en betrouwbaarheid van de geregistreerde SNK-certificaten geborgd blijven. Een verdere professionalisering van de SNK als werkorganisatie is hiervoor een vereiste.

3.1. Ambities

Voor de komende jaren onderscheidt de SNK de volgende, deels samenhangende, ambities:

- **Substantiële stijging van het aantal koolstofcertificaten.** Op basis van het huidige aantal gevalideerde projectplannen, zal SNK de komende tien jaar omstreeks voor 200.000 tCO₂ per jaar aan certificaten kunnen uitgeven. Het streven is om dit te verhogen naar een halve megaton per jaar. Deze certificaten zorgen vervolgens voor een vliegwieleffect, omdat het gaat om innovatieve maatregelen die op termijn zelfstandig in de markt kunnen opereren en/of in de toekomst kunnen bijdragen aan de effectiviteit van toekomstig vigerend energie- en klimaatbeleid.
- **Bundeling en opschaling van projecten.** Het lukt de SNK nog onvoldoende om op te schalen en door te pakken (*Jaarverslag 2022*). Kleine projecten op uiteenlopende terreinen vragen om specialistische kennis, zijn daardoor tijdsintensief en duur. Voor een deel kan dit worden ondervangen door thematisch generieke methodedocumenten op te stellen. Een voorbeeld is het onlangs gepubliceerde Methodedocument *Langdurige koolstofopslag via biobased bouwmaterialen*. Dit methodedocument vergemakkelijkt de weg naar SNK-koolstofcertificaten voor bouwmaterialen op basis van vezelgewassen.
- **Kwaliteitskeur van SNK-koolstofcertificaten.** De SNK zet zich in om het SNK-certificaat erkend te krijgen als concrete bijdrage aan de Nederlandse klimaatopgave. Dit werkt statusverhogend en is van belang voor de koopbereidheid van partijen om (grote volumes) certificaten te kopen. Dit kan door expliciete vermelding van de koolstofmarkt in de nationale communicatie over klimaatontwikkelingen. Bijvoorbeeld door de trend van de feitelijke ontwikkelingen en de effecten hiervan in de KEV op te nemen. In de huidige systematiek zijn de effecten niet direct zichtbaar omdat deze aan de desbetreffende sector worden toegerekend.
- **Beperking van wildgroei aan certificeerders.** De SNK is bereid haar ervaring en kennis in te zetten om een wildgroei aan “certificeerders” in te perken. Het (verder) ontwikkelen van goed onderbouwde en heldere methodes staat hierbij centraal.³ Dit sluit ook aan bij een recente motie van de Tweede Kamer met daarin het voorstel om te komen tot een standaardisering van methoden voor het berekenen, meten, verifiëren en certificeren van koolstofvastlegging. Over deze motie, en andere onderwerpen, onderhoudt SNK nauw contact met het Ministerie LNV.⁴
- **Aansluiten op Europese ontwikkelingen.** Naar verwachting treedt in 2025 de *EU Regulation for carbon Removal* inwerking. De SNK wil voor Nederland als erkende certificeringsinstelling gaan functioneren. Er is dan ook een actieve betrokkenheid bij de lopende politieke besluitvormingsprocessen.

² SNK (2022) *Verkenning van de markt voor vrijwillige koolstofcertificaten in Nederland*, Groningen.

³ Zie: RVO (2022) *Inventarisatie Nederlandse Methodedocumenten voor koolstofvastlegging*, Utrecht.

⁴ Wellicht kan daarbij lering worden getrokken uit de ervaring met de markt van geïmporteerd (tropisch) hardhout, zo’n 20 jaar geleden. Voor de borging van de duurzame herkomst zette de sector (tropisch) hardhout de Stichting Keurhout op, maar uiteindelijk trok de overheid de regie naar zich toe om zo de kwaliteitsgarantie te borgen.

- **Afronding van het ingezette traject naar ICROA-erkenning** (International Carbon Reduction & Offset Alliance). Het SNK-bestuur streeft ernaar het proces naar ICROA-erkenning in 2024 af te ronden. ICROA-erkenning versterkt de SNK-status en opent ook mogelijkheden voor internationalisering.

3.2. Professionalisering van de organisatie

Bovenstaande ambities stellen hoge eisen aan de SNK als organisatie. Voorop staat dat de kwaliteit en betrouwbaarheid van de geregistreerde SNK-certificaten geborgd blijven. Bundeling en opschaling moeten ervoor zorgen dat het borgingssysteem zichzelf in belangrijke mate kan blijven bekostigen via een tariefstelsel voor geregistreerde projecten en uitgegeven certificaten. Verdergaande ambities leiden onvermijdelijk tot een uitbreiding van taken, werkzaamheden en budgetten.

In de huidige situatie bestaat het verdienmodel van de SNK (als organisatie zonder winstoogmerk) eruit kosten in rekening te brengen bij de diensten die het aan marktpartijen verleent: ondersteuning bij het ontwikkelen van methodedocumenten, registratie van projecten en aanmaak, uitgifte en afboeken van certificaten in het SNK-register. Uit deze inkomsten kan SNK de huidige smalle organisatie bekostigen, maar is er geen financiële ruimte om actiever te zijn in de markt en om de organisatie robuuster te maken om de ambities waar te maken. Om een mogelijke padstelling te doorbreken is de SNK in gesprek over een (overbruggings)financiering zodat de organisatie kan groeien en de markt beter kan bedienen.

3.3. Maatregelen ter versterking van de organisatie rondom certificeren

Op grond van deze constatering streeft de SNK op korte termijn naar uitbreiding van de staf, zodat deze in de loop van 2024 bestaat uit minimaal twee medewerkers en een part-time directeur.

3.4. Verwachte groei gevalideerde projecten

Per 31 december 2023 waren er 15 projectplannen gevalideerd. Deze plannen en de validatierapporten zijn te lezen op [Projectplannen & Validatierapporten – Stichting Nationale Koolstofmarkt \(nationaleco2markt.nl\)](https://www.nationaleco2markt.nl). In totaal waren er eind 2023 57 projecten geregistreerd. Voor de komend jaren verwacht SNK de volgende groei in het aantal validaties.

	2024	2025	2026	2027
gevalideerde projecten klein (<2000)	25	30	35	40
gevalideerde projecten groot (>2000)	5	7	9	11